

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulas (ES) Nr. 531/2012 noteikumus par viesabonēšanas vairumtirgiem”

(COM(2016) 399 final – 2016/185 (COD))

(2017/C 034/27)

Ziņotājs: **Raymond HENCKS**

Apspriešanās	Eiropas Parlaments, 4.7.2016. Eiropadome, 7.7.2016.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. pants (COM(2016) 399 final – 2016/185 (COD))
Atbildīgā specializētā nodaļa	Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sa- nāksmē	6.10.2016.
Pieņemts plenārsesijā	19.10.2016.
Plenārsesija Nr.	520
Balsojuma rezultāts (par/pre/atturas)	224/3/4

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK vienmēr ir stingri atbalstījusi jebkādas īpašas mobilo sakaru viesabonēšanas maksas atcelšanu. Komiteja atbalsta Komisijas centienus panākt, lai no 2017. gada 15. jūnija ieviestu “viesabonēšanu par iekšzemes cenu”, un iepriekš novērst viesabonēšanas vairumtirgus nepilnības, kas var apdraudēt minētā mērķa sasniegšanu.

1.2. Līdztekus viesabonēšanas tarifu atcelšanai, būs vajadzīgi preventīvi pasākumi, lai nepieļautu, ka operatori paaugstina iekšzemes tarifus, kompensējot ieņēmumu samazinājumu viesabonēšanas maksas atcelšanas dēļ, vai izmanto citus negodīgus paņēmienus. Būs svarīgi arī nodrošināt, lai iekšzemes tarifi, it īpaši komplekso piedāvājumu tarifi, būtu pārredzamāki un lai regulatīvās iestādes sadarbībā ar patērētāju organizācijām izstrādātu standartizētu informācijas modeli attiecībā uz cenu veidošanu.

1.3. EESK uzskata, ka Komisijas ierosinātie maksimāli pieļaujamie vairumtirdzniecības vidējie tarifi, ko vietējais operators var prasīt viesabonēšanas pakalpojumu sniedzējam par zvana, īsziņas un datu viesabonēšanas pakalpojumiem, ir pieņemami un tie pietiekamā mērā nodrošinātu veselīgu konkurenci starp vairumtirdzniecības viesabonēšanas operatoriem.

1.4. EESK turpretī ļoti atturīgi vērtē izskatāmajā regulas priekšlikumā paredzēto jauno iespēju, ka operatori var vienoties par “inovatīvām vairumcenu shēmām”, kas nav tieši saistītas ar faktiski patērēto apjomu, izņemot regulēto tarifu (maksimālo robežvērtību) gadījumā. Uz fiksētiem maksājumiem, priekšapmaksu vai uz jaudu balstītu komerciālo sarunu rezultātā lieli operatori un tie, kuru tīkls nodrošina valsts teritorijas pārklājumu, var izveidot karteljus un ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli, tādējādi kaitējot mazajiem operatoriem un mobilo sakaru virtuālā tīkla operatoriem un nostiprinot esošos oligopolus un divpusējos viesabonēšanas nolīgumus, kas, pēc Komisijas domām, ir cēlonis pašreizējām tirgus nepilnībām.

1.5. EESK atbalsta izskatāmās regulas priekšlikumu, ka strīda gadījumā starp operatoriem par viesabonēšanas vairumtirdzniecības tirgiem valstu regulatīvo iestāžu pienākums ir saņemt atzinumu no BEREC par pasākumiem, kas jāveic, lai vairāk saskaņotu minēto iestāžu piemērotās reglamentējošās pieejas. EESK ierosina papildināt noteikumus par strīdu izšķiršanu un aicināt valsts iestādes attiecīgā gadījumā mudināt iesaistītās puses strīdus risināt, vispirms izmantojot ārpustiesas izšķiršanas procedūru.

2. Ievads

2.1. Savienības mērķis, proti, panākt, lai Eiropa būtu savienots kontinents, kas balstīts uz modernāko infrastruktūru un fiksētiem un bezvadu pakalpojumiem par pieņemamu cenu, saskārās ar šķēršļiem, to skaitā pārāk augstiem mobilo sakaru viesabonēšanas tarifiem Eiropā, kuri būtiski pārsniedz maksu par tādu pašu pakalpojumu vienas valsts robežās.

2.2. Kopš 2006. gada Komisija vairākkārt aicinājusi mobilo sakaru operatorus samazināt pārmērīgi augstos mobilo sakaru viesabonēšanas tarifus, bet tas neguva atsaucību, tāpēc Savienība 2007. gadā sāka ieviest maksimālo tarifu (Eiropas tarifu) vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tirgū attiecībā uz balsis zvaniem Eiropas robežās, pēc tam īsziņām un visbeidzot datu pārraides viesabonēšanas pakalpojumiem, cerot, ka veidosies veselīga konkurence un lietotājiem vairs nebūs jāmaksā pārāk augstas cenas.

2.3. Maksimālie viesabonēšanas tarifi par balsis zvanu, īsziņas sūtīšanu un datu pakalpojumu izmantošanu, tostarp MMS, tika pakāpeniski samazināti (sk. tabulu tālāk), lai sasniegtu galīgo mērķi – pilnībā atcelt viesabonēšanas maksu un pielīdzināt Eiropas sakaru tarifus iekšzemes tarifiem.

	Balsis zvani EUR minūtē bez PVN			Īsziņas EUR par īsziņu bez PVN		Dati EUR par kilobaitu bez PVN		
	Vairumtir- dzniecības cena	Mazumtir- dzniecības cena izejoša- jiem zvaniem	Mazumtir- dzniecības cena saņem- tajiem zva- niem	Vairumtir- dzniecības cena	Mazumtir- dzniecības cena	Vairumtir- dzniecības cena	Mazumtir- dzniecības cena	
<i>vidējā</i> cena pirms 1.9.2007.		0,7692	0,417	—	—	—	—	
Regula (EK) Nr. 717/2007								
maksimālā cena no 1.9.2007. līdz 31.8.2008.	0,30	0,49	0,24	—	—	—	—	
maksimālā cena no 1.9.2008. līdz 30.6.2009.	0,28	0,46	0,22	—	—	—	—	
maksimālā cena no 1.7.2009. līdz 30.6.2010.	0,26	0,43	0,19	0,04	0,11	1,00	—	
Regula (EK) Nr. 544/2009								
maksimālā cena no 1.7.2010. līdz 30.6.2011.	0,22	0,39	0,15	0,04	0,11	0,80	—	
maksimālā cena no 1.7.2011. līdz 30.6.2012.	0,18	0,35	0,11	0,04	0,11	0,50	—	
maksimālā cena no 1.7.2012. līdz 30.6.2013.	0,14	0,29	0,08	0,03	0,09	0,25	0,70	
Regula (ES) Nr. 531/2012								
maksimālā cena no 1.7.2013. līdz 30.6.2014.	0,10	0,24	0,07	0,02	0,08	0,15	0,45	
maksimālā cena no 1.7.2014. līdz 30.6.2015.	0,05	0,19	0,05	0,02	0,06	0,05	0,20	
maksimālā cena no 1.7.2015. līdz 30.6.2017.	0,05	0,19	0,05	0,02	0,06	0,05	0,20	
maksimālā cena no 1.7.2015. līdz 30.6.2022.	0,05			0,02		0,05		

2.4. Neviens mobilo sakaru tīkls neaptver visas ES dalībvalstis. Tādēļ, lai varētu nodrošināt mobilo sakaru pakalpojumus saviem iekšzemes klientiem, kuri ceļo uz citu dalībvalsti, viesabonēšanas pakalpojumu sniedzējiem jāiegādājas vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumi no operatoriem, kas darbojas apmeklējamajā dalībvalstī, vai ar tiem jāapmainās ar viesabonēšanas pakalpojumiem.

2.5. Papildus maksimālo tarifu noteikšanai Savienībā tika īstenoti arī strukturāli pasākumi citstarp viesabonēšanas vairumtirgū⁽¹⁾. Tātad apmeklēto mobilo tīklu operatori:

- izpilda visus pamatotos pieprasījumus nodrošināt viesabonēšanas pakalpojumu pieejamību un drīkst atteikt pieprasījumus par vairumtirdzniecības viesabonēšanas pieejamību vienīgi uz objektīvu kritēriju pamata,
- publisko pietiekami detalizētu standartpieāvājumu, ņemot vērā Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādes (BEREC) pamatnostādnes, un dara to pieejamu uzņēmumam, kas pieprasa vairumtirdzniecības viesabonēšanas piekļuvi,
- uzņēmumam, kas pieprasa piekļuvi, sniedz projektu līgumam par šādu piekļuvi vēlākais vienu mēnesi pēc tam, kad mobilā tīkla operators ir sākotnēji saņēmis pieprasījumu. Vairumtirdzniecības viesabonēšanas piekļuvi piešķir saprātīgā laikposmā, kas nepārsniedz trīs mēnešus pēc līguma noslēgšanas,
- ne vēlāk kā divus mēnešus pēc pieprasījuma saņemšanas atbild uzņēmumam, kas pieprasa piekļuvi un vēlas sākt komerciālas sarunas, lai iekļautu arī komponentus, kuri nav aptverti standartpieāvājumā.

2.6. Visbeidzot Regulā (ES) 2015/2120 paredzēts, ka ar nosacījumu, ka tirgus pareizas darbības pārskatīšanu izmanto saprātīgi un tam ir pozitīvs rezultāts, no 2017. gada 15. jūnija viesabonēšanas pakalpojumu sniedzēji no viesabonēšanas klientiem jebkurā dalībvalstī neiekasē nekādu papildmaksu salīdzinājumā ar iekšzemes mazumtirdzniecības cenu par visiem izejošajiem vai saņemtajiem regulētajiem viesabonēšanas zvaniem, nosūtītajām regulētajām viesabonēšanas īsziņām un izmantotajiem regulētajiem datu viesabonēšanas pakalpojumiem un nekādu vispārēju maksu, kas paredzēta tam, lai ārvalstīs varētu izmantot galiekārtu vai pakalpojumu.

2.7. Tomēr, lai nodrošinātu iekšzemes tarififikācijas modeļa ilgtspēju, īpašos un izņēmuma gadījumos, kad viesabonēšanas pakalpojumu sniedzējs nevar segt visas faktiskās un plānotās izmaksas, kas saistītas ar regulētu viesabonēšanas pakalpojumu sniegšanu, tas var lūgt atļauju piemērot papildmaksu. Papildmaksu piemēro tikai tiktāl, cik tas ir nepieciešams, lai atgūtu izmaksas, kas saistītas ar regulētu mazumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumu sniegšanu, ņemot vērā piemērojamos maksimālos vairumtirdzniecības tarifus.

2.8. Ziņojumā par viesabonēšanas vairumtirgus pārskatīšanu (COM(2016) 398) norādīts, ka viesabonēšanas pakalpojumu iekšējā tirgū paredzētie strukturālie pasākumi joprojām ir nepietiekami, lai stiprinātu konkurenci un izveidotu iekšējo mobilo sakaru pakalpojumu tirgu, kurā netiek nodalīti iekšzemes un viesabonēšanas tarifi.

2.9. Šī tirgu analīze parādīja, ka vairumtirdzniecības tirgu darbībā joprojām ir vairākas nepilnības, kas saistītas ar oligopola stāvokli apvienojumā ar divpusējiem viesabonēšanas nolīgumiem, alternatīvu produktu trūkumu vairumtirdzniecības līmenī un cenām, kuras ir ievērojami augstākas par aplēstajām cenām, jo īpaši par datu pakalpojumiem.

2.10. Tā kā vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tirgi ir cieši saistīti un vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības cenu starpība nav pietiekama, mērķis "viesabonēšana par iekšzemes cenu" kļūst neīstenojams un strukturāli neilgtspējīgs, īpaši mazajiem operatoriem, mobilo sakaru virtuālā tīkla operatoriem un tiem, kuriem ir spēcīga izejošu datu plūsma.

2.11. Tādēļ Komisija bija spiesta ierosināt jaunu ES regulatīvo pasākumu viesabonēšanas vairumtirgos.

⁽¹⁾ OV L 172, 30.6.2012, 10. lpp..

2.12. Regulas (ES) 2015/2120, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 531/2012, 6.d pantā Komisija ir aicināta līdz 2016. gada 15. decembrim iesniegt citstarp īstenošanas aktu, kurā sīki izklāstīti noteikumi par to, kā operatori piemēro godīgu politiku attiecībā uz tādu regulēto viesabonēšanas mazumtirdzniecības pakalpojumu izmantošanu, kas sniegti par piemērojamo iekšzemes mazumtirdzniecības cenu. Minētais īstenošanas akts pašlaik vēl neeksistē, jo savu pirmo priekšlikumu Komisija ir atsaukusi.

3. Komisijas priekšlikuma saturs

3.1. Priekšlikumā pārskatīt Regulu (ES) Nr. 531/2012 paredzēti šādi pasākumi:

- laikposmā no 2017. gada 15. jūnija līdz 2022. gada 30. jūnijam samazināt viesabonēšanas maksimālo vairumtirdzniecības vidējo cenu:
 - zvanam: no 0,05 euro minūtē līdz 0,04 euro minūtē,
 - īsziņai: no 0,02 euro līdz 0,01 euro,
 - datu pakalpojumam: no 0,05 euro par megabaitu līdz 0,0085 euro par megabaitu,
- iespēja abām pusēm, kuras noslēdz līgumu par vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumu sniegšanu, skaidri vienoties, ka līgumam netiks piemēroti maksimālie vairumtirdzniecības tarifi, kas regulā paredzēti noteiktam laikposmam,
- strīda gadījumā starp apmeklētā sakaru tīkla operatoriem un citiem operatoriem par vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumiem, valsts regulatīvo iestāžu pienākums ir apspriesties ar BEREC par veicamajām darbībām,
- Komisija sagatavo ziņojumu, ko reizi divos gados, sākot no 2017. gada 15. jūnija, iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei, pamatojoties uz BEREC apkopotajiem datiem par konkurences attīstību Savienības viesabonēšanas tirgos.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. Iepriekšējos atzinumos EESK vienmēr ir atbalstījis Komisijas priekšlikumus, kuru mērķis ir noteikt viesabonēšanas maksimālo tarifu ierobežojumus, jo uzskata, ka to virzība ir pareiza, proti, uz viesabonēšanas mobilo sakaru tarifu kategorijas atcelšanu vidējā termiņā. Komiteja atbalsta jaunus Komisijas priekšlikumus, kuru mērķis ir novērst viesabonēšanas vairumtirgus nepilnības, kas var apdraudēt “viesabonēšanas par iekšzemes cenu” ieviešanu no 2017. gada 15. jūnija.

4.2. Attiecībā uz “viesabonēšanu par iekšzemes cenu” EESK atgādina, ka tā vienmēr ir brīdinājusi par iespējamu negatīvu ietekmi un aicinājusi regulatīvās iestādes veikt preventīvus pasākumus, lai nepieļautu, ka operatori paaugstina iekšzemes tarifus, lai kompensētu ieņēmumu samazinājumu, kas radies viesabonēšanas maksas atcelšanas dēļ, vai izmanto citus negodīgus un patērētājiem nelabvēlīgus paņēmienus, piemēram, bez iepriekšēja brīdinājuma nosaka maksu par piekļuvi tīklam (aktivēšanas maksa).

4.3. Lai patērētāji varētu gūt labumu no “viesabonēšanas par iekšzemes cenu” un pārbaudīt, ka iekšzemes tarifi nav paaugstināti, EESK atkārtoti ierosina regulatīvajām iestādēm sadarbībā ar patērētāju organizācijām izstrādāt standartizētu informācijas modeli attiecībā uz cenu veidošanu, lai nodrošinātu tarifu lielāku pārredzamību, jo īpaši komplekso pakalpojumu cenu pārredzamību.

4.4. EESK pilnībā apzinās, ka maksimālie vairumtirdzniecības tarifi dod operatoriem iespēju atgūt izmaksas un nodrošināt samērīgu peļņas daļu. Tomēr, kā atzīst Komisija⁽²⁾, novērtēt vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumu sniegšanas izmaksas ir sarežģīts uzdevums, kas ietver daudzas izvēles un hipotēzes, un tajā var būt arī neskaidrības.

4.5. Ņemot vērā dažādos elementus, kas ir daļa no vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumu sniegšanas izmaksām (mobilā savienojuma pabeigšanas tarifs izcelsmes valstī un galamērķa valstī), kā arī citas izmaksas, piemēram, neregulētas tranzīta izmaksas, Komisijas ierosinātās maksimālās robežvērtības ir visnotaļ pieņemamas un sniedz pietiekami plašas iespējas veselīgai konkurencei starp vairumtirdzniecības viesabonēšanas pakalpojumu sniedzējiem.

⁽²⁾ COM(2016) 398 final.

4.6. EESK ļoti atturīgi vērtē izskatāmajā regulas priekšlikumā paredzēto jauno iespēju, ka operatori var vienoties par "inovatīvām vairumcenu shēmām", kas nav tieši saistītas ar faktiski patērēto apjomu, izņemot regulēto tarifu (maksimālo robežvērtību) gadījumā. Uz fiksētiem maksājumiem, priekšapmaksu vai uz jaudu balstītu komerciālo sarunu rezultātā lielie operatori un tie, kuru tīkls nodrošina valsts teritorijas pārklājumu, var izveidot kartelus un ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli, tādējādi kaitējot mazajiem operatoriem un mobilo sakaru virtuālā tīkla operatoriem.

4.7. EESK atbalsta priekšlikumu, ka strīda gadījumā starp operatoriem par viesabonēšanas vairumtirdzniecības tirgiem valstu regulatīvo iestāžu pienākums ir saņemt atzinumu no BEREC par pasākumiem, kas jāveic, lai vairāk saskaņotu minēto iestāžu piemērotās reglamentējošās pieejas. EESK ierosina papildināt noteikumus par strīdu izšķiršanu un aicināt valsts iestādes attiecīgā gadījumā mudināt iesaistītās puses strīdus risināt, vispirms izmantojot ārpustiesas izšķiršanas procedūru.

Briselē, 2016. gada 19. oktobrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*
